
O programu

Profil studijního programu

Studijní program Studia občanské společnosti je jeden z navazujících magisterských studijních programů Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze ([FHS UK](#))

Co jsme

- Jsme první studijní program v České republice zaměřený na problematiku občanské společnosti a občanského sektoru.
- Snažíme se propojovat teorii a praxi, výzkum a jeho aplikaci ve všech tématech, kterými se zabýváme.
- Vytváříme prostor pro setkání lidí z akademického světa a terénu ať již formou besed, přednášek nebo společných projektů.

Nabízíme

- Mgr. i Ph.D. studium v prezenční i v kombinované formě, v přátelské atmosféře vzájemného respektu.
- Řadu přednášejících odborníků jak z akademického světa, tak i z terénu.
- Širokou škálu témat, na kterých mohou studenti participovat v různých projektech.
- Spolupráci s organizacemi občanské společnosti.

Témata

Vzhledem k tomu, že je náš obor ze své podstaty interdisciplinární, věnujeme se celé řadě témat. Zde jsou ta, která považujeme za klíčová:

- **Dárcovství a dar** je klíčový princip, na němž se „točí“ velká část neziskového sektoru. Individuální dárcovství, činnost soukromých, firemních či komunitních nadací, význam velkých mecenášů, jejich legitimita i kritické pohledy, to vše nás na katedře zajímá.
- **Divadlo utlačovaných** je metoda, která pomocí autorského divadla postaveného na konkrétních životních zkušenostech nabízí zamyšlení nad tím, jak si v životě nenechat líbit útlak. Metoda je zaměřena i na řešení konkrétních situací.
- **Dobrovolnictví** je jádrem řady činností v občanské společnosti. Ne nadarmo se tomuto sektoru někdy říká „dobrovolnický“. Společně se ptáme po podstatě dobrovolnictví a zkoumáme jeho projevy a formy v občanské společnosti v ČR i v zahraničí.

- **Komeracionalizace, profesionalizace, hybridizace.** Změny národního i mezinárodního prostředí, ve kterém OOS působí, mají na tyto organizace dopad. Jedním z významných trendů je profesionalizace a komeracionalizace OOS, což přináší nové příležitosti pro tyto organizace, ale také řadu dilemat. Např. Je profesionalizace a komeracionalizace vhodnou strategií k dlouhodobé udržitelnosti občanského sektoru? Jak OOS profesionalizovat a komeracionalizovat tak, aby se organizace nestávaly elitními a neměly exkluzivní charakter? Přináší profesionalizace a komeracionalizace dobrovolnických OOS nebezpečí zpochybnění etických a morálních dimenzí dobrovolnictví?
- **Právo pro občanský sektor**
- **Sociální ekonomika a sociální podnikání.** Katedra rozvíjí i toto téma. Řeší projekty podpořené Grantovou agenturou AV ČR, Magistrátem hl. m. Prahy, realizuje výzkum v rámci Univerzity Karlovy i FHS. Studenti již několik let zpracovávají studie českých sociálních podniků, které vycházejí tiskem. V roce 2013 se stala katedra společníkem pracovním místem mezinárodního projektu evropské výzkumné společnosti EMES - The "International Comparative Social Enterprise Models" (ICSEM), kterého se účastní 200 výzkumníků z 50 zemí světa.
- **Sociální hnutí a politický aktivismus** jsou vyjádřením snah o uskutečnění různých politických či hodnotových preferencí občanů, které se objevují v různých oblastech života společnosti – sociální, environmentální, kulturní a dalších. Společně s více formálním politickým jednáním (např. účastí ve volbách) představují jednu ze tří hlavních funkcí občanské společnosti – tj. obhajobu hodnot či zájmů občanů ve vztahu k politickým nebo ekonomickým elitám (státu a trhu)
- **Sociální vyloučení.** Téma sociálního vyloučení patří k zásadním tématům katedry jistě i z toho důvodu, že mnoho nestátních neziskových organizací implementuje projekty týkající se dané problematiky. Katedra nachází své místo v rámci tohoto tématu především tak, že se podílí na vytvoření expertních studií, které umožňují lépe téma sociálního vyloučení uchopit a navrhnout možná opatření. Je to téma vždy aktuální a umožňuje propojení mezi akademickým a neziskovým sektorem, které posiluje zároveň i téma podpory sociální soudržnosti ve společnosti obecně. Zároveň se téma sociálního vyloučení objevuje jako průřezové téma během celého studia na naší katedře. [Více](#)
- **Společenská odpovědnost**

Na realizaci těchto témat spolupracujeme s celou řadou organizací, jako např.: Romea, o.s., ARA Art, Člověk v tísni, o.p.s., NROS, Sanek Ponte, Amnesty International, Vteřina poté, Národní dobrovolnické centrum HESTIA, sledujeme informace z Klubu profesionální fundraiserů a z jiných organizací.

Spolupráce se zahraničím

Spolupráce probíhá jak na poli výzkumném, tak pedagogickém.

EMES - evropská výzkumná síť orientovaná na výzkum konceptů sociálního podnikání, sociální a solidární ekonomiky. Spolupráce probíhá v rámci projektu ICSEM (International Comparative Social Enterprise Models) na zmapování problematiky sociálního podnikání a sociální ekonomiky v rámci České republiky. <http://www.iap-socent.be/icsem-working-papers>

University of Humanistic Utrecht – spolupráce začala v roce 2008. FHS UK KSOS se účastnila přípravy a realizace projektu EDIC (Education for democratic and intercultural citizenship). V rámci projektu byl každoročně organizován dvoutýdenní mezinárodní kurz pro studenty ze všech univerzit, které se programu zúčastnily. Kromě toho dochází k permanentní výměně informací a expertíz mezi našimi pracovišti.

CCEG (Centre for Citizenship, Enterprise and Governance) - spolupracujeme v rámci projektu na sběru dat pro měření osobní hodnoty za ČR.

European Center for Not-for-profit Law (ECNL) - spolupráci navázala Lenka Deverová – otevřená je možnost spolupráce ECNL a KSOS pokud jde o srovnávací studii dopadu provedených a chystaných změn právního řádu v Maďarsku a České republice na situaci, v níž působí OOS.

Interface: a journal for and about social movements – J. Navrátil je editorem

Výuka, studijní a výzkumné pobyty

Jako hostující profesori v rámci programu Fulbright působili na naší katedře prof. Tom Holland (kurz Non-Profit Sector in the United States, 2009/10), USA, dále Edward Shippen Bright (kurz Social Entrepreneurism - How to make a difference, 2012/13), USA, principal of BrightNGOsolutions, který plánuje své působení na katedře zopakovat. Pravidelně přednášky pro studenty Ph.D. studia měl i prof. Fred Eidlin (Research Methodology: A Problem-oriented Approach, od r. 2012) Canada.

8. dubna 2014 vystoupila ve výuce v rámci programu CEEPUS dr. Grzybowska-Walecka s přednáškou "The role of civil society and political society in democratization".

V ak. roce 2019/2020 v letním semestru hostovala v rámci programu Fulbright Dr. Cleopatra Charles z Fakulty veřejné politiky Rutgers University, USA na naší katedře a vyučovala několik předmětů pro magisterské (Financial Management in the Nonprofit Sector a Performance Measurement in the Nonprofit Sector) i doktorské studenty (Academic Writing for Doctoral Students).

V zimním semestru 2024/2025 měl na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy hostující přednášky Dr. Ivan Ejub Kostić, vědecký pracovník Ústavu pro filozofii a sociální teorii Univerzity v Bělehradě. Přednášel na téma: Postavení muslimů na Balkáně a v Evropě a Etnická a náboženská práva v Srbsku.

Ksenije Fonović, Ph.D. - PostDoc Fellow, podpořeno Junior Grantem Univerzity Karlovy, 2024-2025.

Její výzkum se zaměřuje na dobrovolnictví – různé formy a funkce participace občanů na vytváření veřejného statku. S Terezou Pospíšilovou se dívají na sociální organizaci dobrovolnictví a posouvání hranic dobrovolnické práce, srovnávají Českou republiku a Itálii v historické komparativní perspektivě. Zprostředkovala kontakt a spolupráci pro budování společné výzkumné fronty v rámci dohody Erasmus mezi FHS a Sapienza University of Rome – Department of Communication and Social Research. Autorka kapitoly "Capturing Data on Volunteering in a Global Dimension: A Window of Opportunity for Furthering Third Sector Research" in *The Future of Third Sector Research*, Springer 2025 – in open access here <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-67896-7#toc>

Další zahraniční hosté

prof. Ludovic Tournès (2014) – francouzský historik, profesor na Université de Genève, odborník na dějiny působení amerických nadací v Evropě.

prof. Martin Bulmer (2014) – profesor na University of Surrey, ředitel Question Bank, University of Surrey, člen Academy of Learned Societies for the Social Sciences, 2015-2016 předseda výboru pro dějiny sociologie Americké sociologické společnosti, šéfredaktor časopisu *Ethnic and Racial Studies*. Odborník na dějiny sociálních věd a působení amerických nadací.

prof. Jacques Defourny (2013) - zakladatel výzkumné společnosti EMES zaměřující se na problematiku sociální ekonomiky a sociálních podniků, ředitel Centra pro Sociální ekonomiku University of Liege, Belgie.

Dr. Douglas Rutzen (2013) - prezident Mezinárodního centra pro právo neziskového sektoru (International Centre for Not-for-profit Law – ICNL) Washington, D.C., USA. [1]

Terry O'Leary (2012) – lektorka metody akčního výzkumu Divadla utlačovaných, Velká Británie

prof. Alicia Cabezudo, (2012) - odbornice na lidská práva, výchovu k demokracii a kulturu míru, Univerzita v Barceloně, Španělsko

prof. Giuliana Gemelli (2012) - Professor of Contemporary History; director of PHaSI Philanthropy and Social Innovation research center, Univerzita v Bologni, Italy

prof. Gojko Bežovan (2012) – odborník na lidská práva, Univerzita v Záhřebu, Chorvatsko

Přednášky

Selma Muhič Dizdarevič - Katedry politologie a mezinárodních studií Univerzity ve Varšavě (2024). Příspěvek na konferenci o třech perspektivách na problematiku bydlení Romů a Romek.

Selma Muhič Dizdarevič- konference neziskových organizací o umělé inteligenci a změnách v legálním prostředí (2024). International Network Against Cyber Hate.

Selma Muhič Dizdarevič - Evropské centrum pro práva Romů v Bratislavě (2024) - diskuze, jak úspěšně je implementována česká Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (a Romek)

Selma Muhič Dizdarevič - Ministerstvo spravedlnosti ve Vilniusu (2024), kdy hlavním organizátorem byla Lithuanian Gay League- přednáška na téma advokačních aktivitách neziskových organizací v oblasti hovoru z nenavisti.

Členové katedry se účastní s vlastními příspěvky zahraničních konferencí pořádaných mezinárodními odbornými asociacemi, zejména International Society for Third Sector Research, European Educational Research Association, EMES, European Sociological Association, International Sociological Association (více na osobních stránkách členů a členek katedry).

[1] Blíže o Dr. Rutzenovi a ICNL viz www.icnl.org/about/bios/rutzen.html